

OLAVS CERS,
zvērīnātu advokātu biroja "Cers un Jurkāns" partneris

2015 gada valsts budžeta izdevumu otrais lielākais postenis ir ekonomiskās darbības nodrošināšana. Tas ietver nozares ar vislielāko tirgus apgrozījumu – enerģētiku, lauksaimniecību, būvniecību, kur iepirkumos izbūvēs sabiedriskās ēkas, nodrošinās sabiedrisko transportu, izbūvēs dzelzceļu un autoceļus utt. Šiem mērķiem paredzēti valsts budžeta izdevumi 1,36 miljardi eiro. Valsts budžeta izmaksu posteņiem jāpieskaita Eiropas Savienības līdzfinansējums 4,4 miljardi eiro līdz 2020. gadam. Tā plānveidīgai apgūšanai civilinženierijas nozarēs, piemēram, ceļu izbūvē, ir sagatavoti ilgtermiņa plānošanas dokumenti. Līdzfinansējuma apjoms ir iepriekš nepieredzēts.

Vienlaikus ar pieaugušo finansējumu pastiprinās iepirkumu procedūru kontrole. Tā 2013. gada vidū Konkurences padome sodīja 26 energobūvniekus par dalību kartelī. 2014. gada beigās par analogisku konkurences pārkāpumu sodīts viens būvkomersants. Ekonomikas ministrija nolēma pastiprināt iepirkumu procedūru revīzijas pasākumus, jo būtisku un sistemātisku pārkāpumu konstatēšanas dēļ Eiropas Savienības līdzfinansējums var tikt pārtraukts. Kāpēc investēt dalībvalstī, kura nevar nodrošināt godīgu konkurenci? Tāpēc tagad iepirkumu procedūras ir jāorganizē ar vislielāko atbildību, izslēdzot jebkādas iespējas krāpties, tajā skaitā dempinga ceļā, kas kropļo konkurenci.

Dempings ir preču un pakalpojumu pārdošana par izmaksām, kas neatbilst attiecīgās nozares minimālajām cenām. Tas rada būtisku kaitējumu gan tautsaimniecībai, gan iepirkumu pasūtītājiem. Galu galā dempinga ceļā nav iespējams izbūvēt kvalitatīvu objektu. Žurnāla "Iepirkumi" 2014. gada 30. janvāra izdevumā būvnieki pamatoti norāda, ka *lētas būvniecības* rezultātā ir jārēķinās ar *lētu rezultātu*.

Būvnieku vidū ir izplatīts viedoklis par to, ka dempingu esot ļoti grūti pierādīt. Tāds viedoklis ir daļēji pamatots, jo praksē aplūkotie nolikumi neietver metodiku dempinga cenu atklāšanai un (vai) pārbaudei. Taču Publisko iepirkumu likumā tam ir paredzēts attiecīgs procesuāls mehānisms. Tas ir nepamatoti lēta piedāvājuma izvērtēšanas mehānisms.

Gadījumā, ja pasūtītājam rodas šaubas par piedāvājuma cenu ekonomisko pamatotību, pirms pretendenta izslēgšanas no konkursa pasūtītājs lūdz tam rakstveidā detalizēti izskaidrot kādu būtisku piedāvājuma daļu. Piemēram, tāmēs ietverto izcenojumu atbilstību preču vai pakalpojumu faktiskajām izmaksām. Ja pretendents pierāda izmaksu pamatotību, pasūtītājam nav tiesību izslēgt viņu no konkursa nepamatoti lēta piedāvājuma dēļ. Saskaņā ar Augstākās tiesas nolēmumiem rakstveida paskaidrojumu pieprasīšanas pamats ir pasūtītāja šaubas par cenu pamatotību. Šaubām ir jābūt objektīvām.

Dempinga ierobežošana publisku būvdarbu konkursos

Saistībā ar minēto jānorāda, ka vienā no lietām Augstākā tiesa atzina, ka rakstveida paskaidrojumu pieprasīšana nav instruments, ar kura palīdzību pasūtītājs var pārbaudīt katra pretendenta piedāvājumu. Lai pasūtītāja rīcība būtu atbilstoša likumam un pretendenti netiktu iztaujāti bez dibināta pamata, pasūtītājam savu šaubu pamatošanai ir jāizmanto noteikti mehānismi. Pirmkārt, organizējot būvdarbu konkursu, pasūtītājs nosaka iepirkuma paredzamo līgumcenu. Saskaņā ar būvniecības jomas tiesību aktiem paredzamo līgumcenu nosaka, sagatavojot tāmes. Respektīvi, veicot inženiertehniskus aprēķinus. Tādējādi, ja pretendenta cena ir ievērojami zemāka par paredzamo līgumcenu, pasūtītājam ir labs

Gadījumā, ja pasūtītājam rodas šaubas par piedāvājuma cenu ekonomisko pamatotību, pirms pretendenta izslēgšanas no konkursa pasūtītājs lūdz tam rakstveidā detalizēti izskaidrot kādu būtisku piedāvājuma daļu.

JA PRETENDENTS PIERĀDA IZMAKSU PAMATOTĪBU, PASŪTĪTĀJAM NAV TIESĪBU IZSLĒGT VIŅU NO KONKURSA NEPAMATOTI LĒTA PIEDĀVĀJUMA DĒĻ.

arguments, lai piemērotu Publisko iepirkumu likumā ietverto nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaudes mehānismu. Tāpat efektīvs instruments piedāvājumu izcenojumu pārbaudei ir pasūtītāju kontroltāmes. Jo aptverošāku kontroltāmi sagatavo pasūtītājs, jo lielāku daļu no pretendenta piedāvājuma ar to var samērot, lai izvērtētu izcenojumu pamatotību.

Minētos pārbaudes mehānismus var efektīvi izmantot maksimālas konkurences apstākļos. Kad piedāvājumus iesniedz liels pretendentu skaits, var objektīvi identificēt cenu, kas būtiski atšķiras no citu pretendentu piedāvātajām. Šeit darbojas princips – jo vairāk ir pretendentu, jo salīdzināmāki ir to piedāvājumi un vieglāk